

Gospodarski vestnik

Št. 8.

V Gorici, dne 1. avgusta 1924.

Leto II.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno 10 lir.
Posamezna številka 1 L.

Uredništvo in uprava v Gorici, Via Giosue
Carducci št. 7./1.

G. A. (Dunaj):

Še nekaj o kupčiji s krompirjem.

K članku v junijski številki »Gospodarskega vestnika« o kupčiji z našim krompirjem naj podam našim kmetovalcem še nekaj migljajev iz svojekušnje na največjem trgu za vse naše pridelke, to je o razmerah na Dunaju in tukajšnjih zahtevah in trgovskih običajih.

Pred vsem drugim moram svetovati našim kmetovalcem, da izpremenijo *seme krompirja*. Na Dunaju in vseh severnih krajih sploh gre le *rumeni krompir*. Belega nočejo in le za silo še jemljejo oni rdečkasti. Ni mi znano, ali naša zemlja prenaša seme rumenega krompirja. Če pa je vse eno, kateri krompir naši ljudje sejejo, potem moram že svetovati, da na vsak način jemljejo za naprej le rumeno seme. Tukaj na Dunaju in po vseh nemških krajih so med vojno in še po nji kupovali tudi beli krompir, ali to je bilo le za silo, ker drugega ni bilo dovolj. Ali zdaj je več nego dovolj blaga po volji kupovalcev, zato prodaja poslej le tisti, ki prinaša na trg blago, ki ga imajo ljudje radi, a kmet se mora ravnati po željah svojih odjemalcev in ne narobe.

O goriškem belem krompirju mi pravijo tukajšnji kupci, da je *preveč voden*, zato se prehitro skvari in rad gnije. Tudi ne prenaša dolge vožnje in predno dospe vagon z Goriškega na Dunaj, je že mnogo pokvarjenega, a če ga je bila napadla peronospora, pride na Dunaj sploh sam gnoj. Tudi s tega stališča je torej potrebno, da si naši kmetovalci zanaprej izbirajo boljše seme. Kmetje v srednji in južni Italiji so se že

popolnoma prilagodili takim zahtevam kupcev. Oni pošiljajo na sever izključno le rumeni krompir.

Na sploh so Italijani našim ljudem lahko za najlepši vzgled, kako je treba kupčevati z Nemci. Še danes sem videl na Naschmarktu v neštetihi veletrgovinah cele gore italijanskega krompirja v ličnih vrečah, ki so vse enake. Ves krompir je enak, še celo po debelosti se dosti ne loči in ves je enako dobro ohranjen. Nikjer ni nesnage vmes in vidi se povsod jako skrbna postrežba od strani prodajalcev. Kupci in njih odjemalci morajo dobiti zaupanje v tako blago.

Pa tudi kar se tiče načina kupčije same, se bo treba prilagoditi zahtevam kupcev. Danes je blaga od vseh strani dovolj, našim poljedelskim pridelkom tekmujejo Italija, Jugoslavija, Romunska, Ogrska, Poljska in celo Češka. Za zgodnji krompir so n. pr. na Dunaju že dva meseca zastopniki trgovskih tvrdek iz Italije. Oni so cel dan okoli tukajšnjih veletržcev. Ne zahtevajo plačila naprej, dajejo celo na upanje za kratek rok, in pomislite: dajejo krompir večjim trgovcem celo v komisijo. Ne bojijo se za plačilo, saj poznajo vsakega trgovca prav dobro, so vsak dan z njim skupaj in vidijo, kako prodaja.

Zadnje čase je bil doli pri Vas zastopnik največje nakupovalne družbe za sadje in zelenjavo. Ta družba zalaga vse konsume v Avstriji in je pod nekakim državnim nadzorstvom. Ali ta družba ni edina, ki prihaja v poštev za naše pridelke, marveč je še trideset drugih. Omenjena družba je nedvomno dobra od-

jemalka, ali pri nas je blaga več nego ga more ona kupiti. Zato bo le pametno, ako imamó več odjemalcev na razpólagó. — Ali za letos naš krompir sploh ne pride več v poštev, ker smo letos prepozni. Ob istem času začenja že štajerski krompir in prihaja na trg že celo krompir iz Dolnje Avstrije. Cena tega blaga pa je veliko nižja od naše.

Za letos torej ni pričakovati kakega posebnega vspeha v kupčiji s krompirjem, zato bi bilo prav, da se merodajni možje posvetujete, kako bi se najbolje pripravili za bodoče čase. Uredite si organizacijo po modernih zahtevah, da bo konkurenčna po kakovosti in ceni, a za

najvišjo trgovsko načelo, naj si postavi skrajno solidno postrežbo. *Skromen* ali zato *trajen* in *gost* dobiček, to bodi vodilo. Časi so prešli, ko se je *lahko* prodajalo in *veliko* zaslužilo.

* * *

Pripomba uredništva: Članek je bil namenjen že za zadnjo številko, a nam je došel prepozno. Zadeva, o kateri razpravlja, pa je tako važna, posebno za goriško okolico, da ne izgubi ničesar na svoji aktualnosti, četudi ga še le danes priobčamo. Potek letošnje in tudi lanske krompirjeve kupčije je bil v resnici tak, da bo treba resno misliti na preureditev postopanja za bodočnost, če hočemo sploh še spravljati svoj krompir na svetovne trge.

B. I.:

Razvoj sviloprejke od izvalitve do zapredanja.

Rekli smo že, da rabi sviloprejka v rednih razmerah 28 do 32 dni, da se popolnoma razvije in potem zaprede. Omenili smo tudi, da razlikujemo v njenem razvijanju pet dob, ki se določajo po štirikratnem spanju. Ker je tudi ta okolnost v umni sviloreji velike važnosti, opišemo v naslednjem vsako posamezno dobo.

Prva doba traja štiri in pol dneva, prvo spanje pa en dan, skupaj, zaokroženo, pet dni. V tem času doseže debelost glave 0,3 mm, dolžina sviloprejke pa do 7 mm. Za izrejo ene onče semena, to je krog 35.000 gosenic, se porabi v tej dobi približno 2 in pol kg listja, prostora 1 m² zadostuje.

Druga doba traja štiri dni, drugo spanje pa en dan, skupaj pet dni. Debelost glave 0,9 mm, dolžina 17 mm, listja se porabi 9,5 kg, prostora 3 m² zadostuje.

Tretja doba štiri in pol dneva, tretje spanje en dan, skupaj zaokroženo šest dni. Debelost glave 1,5 mm, dolžina 27 mm, listja se porabi 42 kg, prostora 9 m² zadostuje.

Četrta doba šest in pol dneva, četrto spanje eden in pol dneva, skupaj sedem dni. Debelost glave 2,5 mm, dolžina 45 mm, listja se porabi 140 kg, prostora je treba do 17. dneva razvoja

krog 14 m², pozneje do 23. dneva pa od 20 do 25 m².

Peta doba traja sedem dni. Debelost glave je 3,5 mm, dolžina 90 mm, listja se porabi 646 kg, prostora 50 do 60 m².

Godna za zapredanje postane sviloprejka 31 ali 32 dne, na kar se zaprede v svilod v katerem se potem preobrazí v bubo, ta pa se v kratkem izpremeni v metulja. Metulj mora svilod prodreti, ako hoče priti na svetlo. V to svrhu izloči iz ust nekaj lužnatega soka, s katerim namoči oni konec mešička, kjer hoče izlezti na dan. Sok omehča svilnate niti. Metulj pretrga na to z nožicami niti in izvrtá, pomikáje se naprej, luknjo, skozi katero izleze.

Prevrtani svilodi niso več sposobni za odvijanje svile, so le odpadki, ki predstavljajo majhno vrednost. Zadošča, da je le nekaj prevrtanih svilodov v celem kupu, in vsa množina izgubi znatno na svoji vrednosti in svilorejec trpi pri tem veliko škodo.

Metulji izlezejo navadno v dobi od 15. do 18. dneva, ko so se zapredli. To je v prvi vrsti odvisno od pasme sviloprejk in od topline v prostoru, kjer se hranijo. Iz tega sledi, da preide od dneva, ko so bili svilodi pobrani, pa do dneva, ko bi mogli metulji izlesti, jedva te

den dni, le včasih nekaj več. Tekoim te dobe mora svilorejec prodati svoj pridelek na svilodih bodisi po katerikoli ceni, ker mu drugače preti gotova škoda. Da bi posamezni naš mali svilorejec moril metuljčke odosno sušil svilode, se mu pač ne izplača.

V dosedanjih člankih smo, po na-

šem mnenju, v dovolj izčrpnih oblikah obravnavali vse, kako mora umni svilorejec postopati in kaj mora v glavnem vedeti, da si ustvari predpogoje za dober potek svoje reje. V prihodnjih številkah bomo nadaljevali. Podamo opis nekaterih bolezni, ki so jim sviloprejke podvržene.

Zadružništvo.

Dr. Agneletto Josip:

ZAMENJAVA ZADRUŽNEGA DENARJA — KONČANA.

Kakor da bi se bil odvalil težek kamen raz rame naših zadrug in našega ljudstva sploh, tako blagodejno je že v prvih trenutkih uplival glas o doseženi zamenjavi. Preko 12 milijonov lir so do bile naše zadruge v Julijski krajini za svoje krone, ki so bile že pred 3. nov. 1918, tedaj v času, ko ni še tekla meja preko Snežnika med Trstom in Ljubljano, položene pri zadružnih centralah v Ljubljani in v Celju. Naše zadruge so tedaj imele do te zamenjave *popolno pravico* in v zamenjavi ni videti in ni iskati posebne naklonjenosti z nobene strani, kajti ako je že naredba o zamenjavi kron v lire iz leta 1919 naložila zadrugam dolžnost, da morajo izplačevati vlagateljem vloge po v lirah po 60%, morala je priti druga naredba, ki je zadrugam, katere so imele svoj denar naložen v Jugoslaviji in katerega uvoz je bil pred splošno zamenjavo kategorično in pod hudimi kaznimi prepovedan, dala možnost, tudi te obveze izpolnjevati. In to je bilo mogoče edino le z zamenjavo zadružnega denarja, ki je čakal kakor zaklet zaklad rešitve ono stran meje.

Tu tedaj ni šlo za milost, ampak za pravico, in boj, ki se je za izvojevanje te pravice naših zadrug bil dolgih pet let — četudi ni bil krvav, bil je težak. In ako ne bi bilo rešeno med obema državama reško prašanje na ta način, kakor se je rešilo minulega januarja, ne bi bilo zamenjave.

Priznati pa moramo, da je naša rimska vlada točno držala svojo besedo gle-

de roka, v katerem se je imela zamenjava izvršiti. Četudi si je pridržala za to za vsak slučaj čas do konca leta 1924, poslala je že v maju iz Rima v Julijsko krajino višjega zakladnega nadzornika kom. de Cappello z nalogom, da zamenjavo izvede. Dala mu je ob stran dva podkomisarja, dr. Zupana za Trst in Istro, in Peternela za furlansko pokrajino.

Komendator Cappello je šel na delo s strokovnjaško izvedenostjo in v kratkem času je na licu mesta pregledal knjige naših zadrug. Da ga ni vlada pozvala v maju iz Trsta v Rim, bi bila že v maju zamenjava končana. Vrnil se je v prvi polovici junija in v nekaj dneh imel je za seboj ves ogromni materijal, ki se je na zamenjavo nanašal. Da se ni zamenjava vlekla mesece in mesece, kakor se je to prvotno mislilo storiti, kar bi bilo šlo le na škodo naših zadrug, zahvaliti se je le spretnosti in odločnosti kom. Cappella, ki je bil v izvrševanju svoje težke in odgovornosti polne naloge *strog*, ali ob enem tudi *pravičen*.

Vse predložene prošnje za zamenjavo so obsegale 22 milijonov kron, in sicer 7 milijonov s strani Goriške in 15 milijonov s strani tržaške zadružne zveze. Bilo je poleg tega nekaj prošenj, ki so bile predložene naravnost, ne preko zvez, ki so pa obsegale največ 2½ milijona kron. Med prošnjami bili sta tudi dve prošnji zadrug iz Dalmacije, ki sta pa bili zavrtnjeni, ker se je nanašala zamenjava le na zadruge Julijske krajine. Od zamenjave je vlada v Rimu izključila tudi denar, ki je bil 3. novembra 1918 na-

ložen na Reki, češ, da je za oni denar ona že dovolila zamenjavo. Šlo je pa pri tem za samo okoli 1 milijon kron, tako da lahko rečemo, da so bile zamenjane vse one naložbe, katere so imele pravico do zamenjave na podlagi dogovora, sklenjenega v Rimu v januarju 1924.

Žal, da so zadruga izgubile obresti od 9. aprila 1919 naprej, ali gospodarska politika, ki se bo morala voditi odslej naprej bo morala iti za tem, da se pripomre vsem onim zadrugam do sanacije, ki so v zadružni organizaciji potrebne in življenja zmožne. To bo odvisno od uporabe denarja, ki ga zadruga sedaj imajo.

Dr. Kajin Miran:

NEDOSTATCI I MANE ZADRUGARSTVA.

(Konec).

Daljnji uzroci, da zadrugarstvo nije do danas postiglo velikih uspjeha ni na polju vlastite svestrane organizacije ni na sveopćem gospodarstvu leže u tome, što se je u svom radu mnogo puta služilo čisto kapitalističkim metodam i što se je previše dalo u službu političkih, stranačkih organizacija.

Zadruga su po svojoj naravi gospodarska udruženja, koja idu za tim, da štite svoje članove od iskorištavanja, provadjanog osobito putem neobuzdanog dizanja prodajnih ili snizivanjem kupovnih cijena. Prema tome zadruzi nije cilj — kao što je to kod kapitalističkog poduzeća — da izbiju što veći dobitak za sebe. Njima je glavno, da im članovi ne pretrpe gubitka usljed toga, što moraju predrago kupovati tudje, a prejeftino, ispod cijene prodavati vlastite produkte. Jednim pak od glavnih uvjeta za uspjeh zadruga je taj, da je pristup u nju omogućen svim bi jednijim — ograničenja u tom smislu bila bi dopustna samo glede okoliša ili kod strukovnih zadruga na dotičnu struku —, a u zadruzi samoj da imaju svi članovi pojednaka prava i dužnosti. Bijednijim se omogućuje pristup na taj način, da se odredi malen zadružni dio t. j. doprinos u novcu ili u naravi,

što ga mora da svaki član dade kod pristupa, odašta si zadruga stvara vlastitu pravnicu za poslovanje. U mnogo slučajeva pak rade zadruga, kao i čisto kapitalistička poduzeća, samo za što veći dobitak; imaju previsoke zadružne dijelove te je pristup omogućen samo imućnijim; ograničuju broj članova ili ne daju svima jednakih prava. Sve su to zadruga samo po imenu te uopće ne služe i ne mogu da služe zadružnoj ideji. Vrlo mnogo puta gube s vremenom i ime zadruga te se prevraćaju u akcijska ili slična društva.

U praksi opažamo, da su propale, a i danomice propadaju razne zadruga kao i mnogo više zadružne organizacije. Potražimo li uzroke tom propadanju, to ćemo se u najviše slučajeva uvjeriti, da je bio uzrok u tome, što se je zadrugarstvo previše podredilo, previše splelo sa političkim stranačkim organizacijama te je svoja srećstva i ugled uložilo u stranačku borbu.

Dok je sama organizacija, stranka, kojoj je zadrugarstvo služilo, napredovala i evala, uspijevalo je — barem na oko — i zadrugarstvo. Poraz i propast stranke izazvali su i propast ili silno oslabljenje zadrugarstva, koje je dotičnoj stranci služilo. Inače ne može ni da bude: pri tom se izgubi mnogo srećstava, na lako i nesigurno uloženi; proigra se ugled; među same zadrugare se uvuče borba, trvenje i cijepkanje, dakle sve dizorganizacija zadrugarstva, nazadovanje i raspad.

Evo, u glavnom, vse to nije dalo zadrugarstvu da do danas dodje do potpunog razmaha, do cilja te na taj način posluži čovječanstvu onako, kako samo hoće i želi.

No nesmiemo da pustimo s vida, da se zadrugarstvo uza sve te zapreke ipak lagano, no sigurno razvija, a da je i postiglo lijepih uspijeha. Da ne govorimo napose o pitanju reguliranja cijena, izazvanom jakom kokurencom, osobito u krajevima, gdje je zadrugarstvo lijepo razvito, navadjamo, da je organizacija seljačkog i maloobrtničkog kredita isključiva zasluga zadrugarstva i to putem posujilnica. Ništa manje važne

nisu ni konsumne zadruge za radnika. U krajevima, gdje je zadružna misao doprla duboko u narodne mase, je za drugarstvo tako rekuć monopoliziralo čitave grane gospodarstva te ih izvanredno visoko razvilo, a time ujedno

dignulo uopće narodno blagostanje i bogatstvo.

To bi bilo rečeno uopće o zadru-garstvo. U nasljednjem nastojati ćemo da istaknemo nedostatke i mane zadru-garstva u našim krajevima.

Gorkič France:

Korak naprej pri delitvi skupnih zemljišč.

Ni moj namen, da bi obširneje raz-pravljal tukaj o vprašanju skupnih zemljišč. Splošno znano dejstvo je, da imamo teh zemljišč v naših krajih še mnogo. Označamo jih običajno »občin-ska zemljišča«, dasi taka pravzaprav niso nikoli bila. Ureditev njih lastni-skega stanja je po večini še vedno ne-rešena v veliko škodo upravičenih de-ležnikov. Pred vojno, do leta 1913, je bilo treba za vsako tako ureditev po-sebnega deželnega zakona, a leta 1913 so bili izdani za bivšo goriško deželo »agrarni zakoni«, ki so na splošno ure-jevali vse zadeve, nanašajoče se na uži-vanje, delitev in upravljanje skupnih zemljišč. Izvrševanje teh zakonov pa je bilo vsled izbruba vojne pretrgano in se do sedaj ni še obnovilo.

Naravno je bilo, da so prizadeti v zadnjih letih začeli pritiskati na mero-dajno oblast, naj na katerikoli način re-ši to važno vprašanje: ali naj se vrčne-jo zopet izvrševati veljavni zakoni, ali naj se odredi s posebnim odlokom vsa-ka posamezna ureditev. Mislimo, da ne govorimo neresnice, ako zapišemo, da je vsaj delna zasluga tega pritiska, ki je iz-šel na našo pobudo od strani prizadetih občin, da je vlada začela resno prouče-vati ta posebni položaj v novih pokra-jinah in izdala na podlagi teh prouče-vanj ukrep, ki znači znaten korak na-prej v končno rešitev še vsch visečih zadev. V naših krajih spadajo pod to poglavje v pretežni večini, delitve skup-nih (občinskih) zemljišč. Ukrep bo goto-vo vzbudil v deželi pri prizadetih veliko zanimanje, ker je s tem upravičeno njih upanje, da se njihove delitve v dogled-nem času spravijo na čisto.

V Uradnem listu kraljevine z dne 23. maja 1924 št. 122 je bil objavljen kr. odlok-zakon z dne 22. maja 1924 št. 751 o *preureditvi običajnega prava (starih navad)* (riordinamento degli usi civici), v kateri vsebuje važne ukrepe posebno tudi glede delitve skupnih zemljišč. V naslednjem naj sledijo nekatere važnej-se določbe odloka-zakona.

Za ugotovitev in splošno likvida-cijo pravic iz starih navad in katerkoli druge pravice do skupnega užitka zemljišč, ki jih imajo prebivalci kake občine ali občinskega oddelka ter za ureditev vseh zadev, ki se nanašajo na skupno uži-vanje zemljišč (sosesk, kmetijskih združb), na podlagi starih navad, veljajo predpisi tega odloka.

Kdorkoli smatra, da mu pritičejo prej omenjene pravice, mora najkasneje v roku *dveh let*, od kar je stopil zakon v veljavo, to je do junija 1926, prijaviti svoje zahteve *komisarju za likvidacijo običajnega prava*, ki ga bo imenovalo mi-nistrstvo za narodno gospodarstvo in ki ukrepa potem vse potrebno za rešitev prijavljenih zahtev. Po preteku tega ro-ka, ne bo mogel nikdo več zahtevati pri-znanja pravic, izvirajočih iz običajnega prava (starih navad).

Kjer so na splošno občani kake ob-čine prizadeti, lahko napravi skupno prijavo županstvo, ali pa združba priza-detih deležnikov. Prijave ali prošnje se morejo predložiti tudi pristojnemu o-krajnemu sodišču, da jih potem uradno dostavi komisarju.

Pod pravicami, ki se bodo likvidi-rale v zmyslu odloka, so mišljeni sle-deči običaji:

Pravica pašnje, napajanja in prenočevanja z živino, košnje, nabiranja drv izključno za lastno ognjišče, sekanja lesa za izdelovanje lastnega kmetijskega orodja in za popravljanje svojih poslopij, kopanja kamenja za lastno potrebo, sekanja lesa za prodaja v okolišu dotične občine, pobiranja želoda in kostonjev, pobiranja dózorelega sadja, kuhanja apna za trgovino, itd. itd.

Če bi kateri deležnikov izboljšal ali kako drugače zvišal donos kosa zemljišča, ki bi pri končni ureditvi ne pripa, delnjemu, posebno če je na takem zemljišču nasadil sadno drevje, more zahtevati za to posebno odškodnino.

Zemljišča, ki pridejo v poštev se delijo v gozdove in trajne pašnike ter v njive, določene za obdelovanje. Za vsako obeh vrst bo uvedeno posebno postopanje, kakor pač to zahteva že narava posameznega zemljišča.

Vse posle v zmislu tega odloka-zakona in drugih veljavnih tozadevnih zakonov, vodi v upravnem in sodnem postopanju komisar za ureditev občinskega prava, ki ga imenuje minister narodnega gospodarstva istočasno z določitvijo njegovega delokroga in uradnega sedeža. Delokrog tega komisarja je sličen onemu, ki so ga imeli prej krajevni komisarji za agrarne operacije.

Proti ukrepom komisarjevim je dopuščen ugovor na prizivno sodišče v roku 60 dni po dostavitvi.

Za naše kraje je posebno važna določba člena 31., ki predpisuje, da bo komisar opravljal tudi vse posle deželnih komisij in krajevnih komisarjev za agrarne operacije v zmislu deželnega zakona z dne 31. marca 1913, deželni zakonik in ukaznik za Primorje št. 21, ki se nanaša na DELITEV SKUPNIH

ZEMLJIŠČ in ureditev pravic do njih uživanja in oskrbovanja. Za nas je torej novi komisar to, kar je bil prejšnji komisar za agrarne operacije in tozadevna deželna komisija. Združuje torej prvo in drugo stopnjo postopanja in s tem poenostavi celo poslovanje. S tem je tudi ustrezno neštetim spomenicam in resolucijam, ki so jih dobila osrednje oblastva od naših občin.

Stroške za komisarje in njih uradno osebje, za uradne prostore, itd., ki so proračunjeni na svoto 800.000 lir prevzame država.

Denar v kritje drugih stroškov (razprav, delitvenih načrtov, itd.) pa bodo morale predjuniti prizadete občine. Te zneske določa komisar, občine jih bodo morale potem naprej položiti pri pokrajinski blagajni. Nam se zdi naravno, da bodo imele občine potem razdeliti te izdatke na breme posameznih deležnikov, dasi novi zakon tega izrecno ne določa. V starem zakonu pa je izrecno rečeno, da krijejo stroške država in interesiti.

Važna določba je tudi ta, da se morajo vse zadeve, ki se nahajajo ob uveljavljenju novega zakona v razpravi pred katerokoli oblastjo, odstopiti v pristojno rešitev komisarju. In to tudi takrat, če je pričelo postopanje v zmislu zakonov, ki so veljali pod prejšnjo vladavino. Takih slučajev ni ravno malo v naših krajih. Pri tej priliki smatram za potrebno omeniti, da se nahajajo vsi spisi o delitvi skupnih zemljišč, ki so bili svoječasnó v arhivu deželnega odbora v Gorici, pri kr. prefekturi v Vidmu.

Omenim naj še, da do sedaj niso novi komisarji še imenovani. A kakor kaže, bo tudi ta ukep vlada kmalu izvršila.

Ž i v i n o r e j a.

Živinozdravnik G.:

PORODNA MRTVOUDNOST PRI GOVEDU.

Izolirani govedorejci se te bolezni pri govedu le malo boje, čeravno je slika te obolenosti, kot je spodaj popisana,

malo prikupljiva, kajti vedo, da hitra pomoč govedu gotovo reši. V gotovih krajih pa zahteva ta bolezen letno svoje žrtve med govejo živino.

Znaki te bolezni so jako očividni, bolezen je na videz silno huda. Pojaví

se ta bolezen od 1 do 14 dne potem, ko je govedo porodilo, redkokdaj tudi malo pred porodom; od tod ime tej obolenosti: porodna mrtvoudnost. Najpoprej se pojavi pri bolni kravi nekak nemir, žival stopica sem in tja, v zadnjem delu života se zapleta. Včasih se pridruži temu stokanje, tudi škripanje z zobmi in nereditkokrat močno bulenje. Krava opoteka, obleži, poskuša se še dvigniti na noge, toda zaman. Pojavlja se že mrtvoudnost, najpopreje v zadnjem delu telesa, potem tudi v prednjih delih. Govedo hrope, v grlu mu grči, glava leži sključena v vratu med prednjima in zadnjima nogama, gobec je široko odprt, iz katerega moli jezik, govedo se slini, iz oči pritekajo solze. Ako govedo otipamo, opazimo, da postaja koža mrzla in občutljiva. Počasi izginja življenje. V enem ali dveh dneh zamore ta bolezen govedo uničiti.

Zamenjati ne smemo te obolenosti z drugimi sličnimi boleznimi, kot je na pr. obležanje pred in po porodu. Pri zadnji imenovani bolezni govedo še vedno žre, prežvekuje, ter blato je redno, medtem, ko pri porodni mrtvoudnosti tega ni. Tudi ne smemo zamenjati te bolezni z vsako ohromelostjo zadnjega dela telesa.

Kaj naj naredi naš govedorejec, ako opazi zgoraj opisano bolezen? Najpopreje naj priskrbi govedu, predno pride večja pomoč, dobro ležišče, na debelo postlano s steljo. Žival naj ne leži z nogami, stegnjenimi od sebe, nego poskusimo obdržati noge kolikor mogoče pod govedom, kot je pravilno pri ležanju. Kravo je treba nadzorovati, ker bi sicer z butanjem z glavo isto obtolkla ob jasli ali pa ob zid. Dobro je, poskusiti obdržati glavo živinčeta nekoliko višje kot je život, da bi ne uhajala tekoča hrana skozi požiralnik iz želodca. Priporočamo tudi drgniti kravo s kafrovcem po križu. Na ledje in križ naj se položi mokra rjuha, ter vrh iste topla volnena odeja. Silno napačno je, vlivati pri tej obolenosti govedu zdravila v gobec, ker ima ohromelost požiralnika posledico, da zaido tekočine v pljuča, kar bi pogin goveda samo pospešilo.

Zdravljenje te obolenosti je za strokovnjaka silno enostavno. S posebnim aparatom vbrizga živinozdravnik v vime filtriran zrak, ter da po potrebi okrepiča podkožno. V brizgavanje zraka pri porodni mrtvoudnosti v vime je silno učinkovito, že skoro mrzlemu govedu pripomore ta način zdravljenja do ozdravitve tekem kratkih ur. Pomoč pa mora biti hitra. Živinorejec, kateri si hitro pomaga, si dvakrat pomaga.

K. M.:

KRAJEVNI ŽIVINOREJSKI ODBORI.

V prisotnosti za povzdigo živinoreje mnogozaslužnega predsednika furlanske živinorejske komisije grofa G. L. Mainardi, pokrajinskega živinorejskega nadzornika dr. M. Muratori in bivšega voditelja deželnega kmetijskega urada goriškega Milтона Klavžarja so se ustanovili dne 16. in 17. t. m. v Tolminu, Idriji, Ajdovščini in Gorici krajevni živinorejski odbori za srednje in planinsko živinorejsko ozemlje.

Na vseh štirih ustanovnih sestankih je obrazložil predsednik pokrajinske živinorejske komisije namen ustanovitve odborov, ki obstoji v glavnem v tem:

1. da se razdeli in poglobi delovanje v prosep živinoreje,

2. da sodelujejo v krajevnih živinorejskih odborih domači živinorejci, ki najbolj poznajo razmere in potrebe okraja, s tem:

a) da stavijo pokrajinski živinorejski komisiji v Vidmu predloge, ki bi utegnili pospešiti izboljšanje krajevne živinoreje,

b) da čuvajo nad strogim izvajanjem določil izvrševalnega ukaza zakona z dne 5. julija 1908 št. 392 o splošnem pregledovanju plemenskih bikov,

c) da urejujejo javne postaje za spuščanje bikov,

č) da odkazujejo vsaki postaji primerno število krav in junic in da omejujejo okoliše posameznih spuščevalnih postaj,

d) da določajo visokost skoknin,

e) da poskrbijo zato, da se izločijo

nepotrjeni biki in da se njih lastniki, ako jih rabijo za tuje krave, kaznujejo v smislu določil zgorej navedenega zakona.

Za predsednike krajevnih odborov so bili izvoljeni: G. Ivan Mrak iz Tolmina za tolminski živinorejski okraj, g. Štefan pl. Premerstein iz Jeličnegavrha pri Idriji za idrijski živinorejski okraj, g. Miroslav Bone iz Sv. Križa pri Ajdovščini za ajdovski živinorejski okraj in g. Leopold Kofol iz Čepovana za goriški živinorejski okraj.

Volitvi predsednikov krajevnih odborov je sledila razprava o številu plemenskih bikov, ki bodo potrebni za ureditev javnih spuščevalnih postaj v posameznih živinorejskih okrajih.

Sklenilo se je, da se bo odslej pospeševala s primernimi nagradami izpodreja domačih čistokrvnih bikov, da se tako sčasoma izognemo potrebi uvažanja dragih plemenjakov iz inozemstva.

Tolminski živinorejski odbor je razpravljal tudi o ureditvi postaj za spuščanje žrebcev v Kobaridu in Tolminu.

Vipavski živinorejski odbor je sklenil, da se uvede v občinah bivšega vipavskega sodnega okraja rujava švicarska goveja pasma.

Z ozirom na važnosti prešičjereje na Goriškem so vsi odbori sklenili, da bodo odsihdob posvečali tej panogi živinoreje svojo posebno pozornost.

Na vseh štirih sestankih se je tudi razpravljalo o prihodnjem pregledovanju plemenskih bikov, ki se bo vršilo po sledečem načrtu, izdanem od furlanske živinorejske komisije:

Člen 1. — Vsi biki, ki se uporabljajo za javno spuščanje, so podvrženi po določilih izvršilnega ukaza s zakona z dne 5. julija 1908 št. 392, splošnemu pregledovanju.

Člen 2. — Splošno pregledovanje izvršujejo krajevni živinorejski odbori septembra in oktobra meseca. Dneve in kraje pregledovanj določi krajevni živinorejski odbor in jih sporoči vsem prizadetim županstvom.

Člen 3. — Bikorejci, ki želijo dobiti za enega ali več bikov dovoljenje za spuščanje, morajo predložiti živinorejski

komisiji pri furlanski pokrajinski upravi v Vidmu (Commissione Zootechnica friulana presso l'Amministrazione provinciale del Friuli in Udine) z 1:20 L kovano prošnjo, v kateri morajo navesti, da želijo pregledovanje na domu ali pa, da so pripravljene prignati svoje bike v kraje, ki jih je v to določil krajevni odbor. V prvem slučaju morajo priložiti prošnji za vsakega bika po 30 lir, v drugem slučaju je pregledovanje brezplačno.

Člen 4. — Za doma vzrejene in od komisije za sposobne spoznane bike vsake starosti se bodo nakazovala darila po 100 do 300 lir, ako jih priženejo bikorejci na zbirališča, ki jih je v to določil krajevni odbor. Na domu pregledanim bikom se ne bodo priznala darila.

Člen 5. — Darila se bodo izplačala, kadar bo bikorejec z zapisnikom o spuščanju dokazal, da je bik oplodil vsaj 50 krav.

Člen 6. — Bikorejcem je na voljo dano, da priženejo svoje bike na zbirališča, ki so jim najbolj prikladna.

Člen 7. — Biki, ki se priženejo na zbirališča, so podvrženi obstoječim predpisom živinozdravstvenega reda; lastniki so odgovorni za poškodovanja, ki bi jih utegnili povzročiti njih biki.

Člen 8. — Posamezni živinorejski odbori določijo sporazumno z živinorejsko komisijo furlansko, kako naj se ta načrt izvede.

ČUDOVITA KRAVA.

Kakor poročajo časopisi, imajo na nekem mažarskem veleposestvu kravo, ki proizvaja neverjetne množine mleka. Posebna komisija mažarskega poljedelškega ministrstva je ugotovila, da daje ta krava povprečno dnevno 41 kg mleka s 6% tolščobe. Krava ima 9 let in izvira iz neke domače mažarske pasme. V teku 303 dni, v času mlečnosti, to je od maja 1923 do konca februarja 1924 je ta krava dala 11.000 kg mleka s povprečno 6% tolščobe. Maslo, napravljeno iz te mlečne množine, je tehtalo 730 kg. Krava pa tehta le 550 kg, dala pa je tekom 10 mesecev dvajsetkrat toliko mleka in 1.33 krat toliko masla.

Da bi imeli mi take krave!

Mlekarstvo.

PRAVILNA MOLŽNJA.

Način molžnje vpliva brezdvomno na neoporečnost in množino mleka. Kdor opravlja molžnjo le površno brez posebne pazljivosti, lahko škoduje mnogo več proizvajanju mleka, kakor se na splošno misli. Ako se mleko nezadostno in nepopolno izmolze, upliva to prav slabo na količino tolščobe, ker je te v mleku ravno proti koncu molžnje največ. V tem pogledu so poizkusi in opazovanja dognala sledeče: prva tretjina izmolzenega mleka ima 1,2% tolščobe, druga tretjina 2%, tretja pa 4,1%. Prav zadnji mlečni curki pa imajo tudi do 10% tolščobe. Kdor torej nepopolno molze, pusti v vimenu ravno najboljše in najbolj tolsto mleko. Iz tega sledi, da, ako pride mleko vodeno, z malo tolščobe na trg, se ne more ta mlečni nedostatek zvracati vedno na vodni krst mleka, ker rodi nepravilna molžnja ravno take posledice. Ni čuda potem, da

marsikatera mlekarica popolnoma pravilno trdi, da je njeno mleko povsem naravno, a da tržni nadzorniki doženejo nasprotno.

Druga, se hujša posledica slabe molžnje je ta, da izgublja krava, ki jo nepravilno molzemo, stalno, od leta do leta na množini mleka. Z nepopolno molžnjo pokvarimo v kratkem tudi najboljšo kravo-mlekarico, tako da daje malo mleka. Če se posveča molžnji tista pažnja, ki je pri tem potrebna, in če opravlja ta posel dobro izvežbana oseba, potem smo lahko gotovi, da proizvaja vsaka žival vedno toliko mleka, kolikor ji to njena narava dopušča.

Recimo, da pustimo z nepravilno molžnjo vsak dan le $\frac{1}{2}$ litra mleka v vimenih, znaša ta izguba pri 10 kravah letno 2000 kg. Dognano pa je tudi, da povzročajo mlečni ostanki večkrat gnojna vnetja vimena kakor tudi popolno usahnitev posameznih delov.

Dr. Vallig:

Naša vina na razstavi v Padovi.

Prvi važnejši korak, ki ga je napravil urad za kmetijski potovalni pouk na Goriškem, je bil ta, da je organiziral udeležbo naših vinorejskih zadrug ter večjih in boljših vinorejcev na vinarski razstavi v Padovi. In priznati moram, da je bilo število vinorejcev, kakor tudi uspeh naših vin na razstavi v resnici zadovoljiv.

Razstave in vzorčni semnji zavzemajo po vojni na sploh važno mesto glede proizvajanja in trgovine. Poslovne zveze, ki so bile dolga leta pretrgane vsled vojnih razmer, izpremenjene politične meje in v prvi vrsti težko gospodarsko stanje, neizbežna posledica tega, da je vojna uničila mnogo gospodarskih dobrin, — vse to je povzročilo, da so posamezni izdelki izgubili svoje trge, na katerih so bili že dobro vpeljeni. Vsled tega so pridelovalci prišli v položaj, da niso mogli spraviti svojega blaga v de-

nar. Mednarodni vzorčni semnji, posebni taki, ki so dobro pripravljene, so neprecenljivega pomena za razmah trgovine: na njih stopi pridelovalec-izdelovatelj v neposredne stike z odjemalci svojih pridelkov-izdelkov.

Med italijanskimi velesemnji je glede števila sklenjenih kupcij najvažnejši oni v Milanu, takoj za njim pa stoji Padova, ki je nam najbližja, in ki prihaja za nas iz raznih razlogov najprej v poštev. To mesto, ki dobro pozna svojo vlogo kot gospodarsko središče beneških pokrajin, je sklenilo letos prirediti na svojem velesemnju s sodelovanjem strokovnjakov posebno in pravo *vinsko razstavo*. Namen razstave je bil: pokazati poleg italijanske vinske veleobrtni tudi vzorce malih vinogradnikov in navadnih kmetovalcev, ki razpolagajo s precejšnjo množino lastnega vinskega pridelka. To naj bi bil početek pravega

vinskega trga, postavljenega na povsem praktično podlago. Udeležba vinorejcev iz vseh beneških pokrajin je bila velika. Važnost te prilike je pravilno razumel tudi urad za kmetijski potovalni pouk, posebno njegovo podpravnateljstvo in oddelek za sadjarstvo in trtorejo v Gorici, ki je nemudoma vse ukrenil, da so prišli vzorci naših briskih in vipavskih vin v častnem številu na razstavo.

Med razstavljalci iz gornjega dela vipavske doline se je najbolj izkazala klet kmetijskega društva v Vipavi s svojim izbornim belim namiznim vinom in z nekaterimi drugimi vinskimi vrstami. Izkazali so se tudi vinorejci: inženjer Mayer iz Lož, Ferjančič s Slapa pri Vipavi, Lavrenčič z Vrpolja in nekateri drugi.

Iz ostalih krajev vipavske doline so bile častno zastopane zadružne kleti iz Dornberga, iz Dobravlj in iz Rihensberka.

Briska vina so razstavili: uprava posestev barona Teuffenbacha iz Vipolž,

gg. Zucchiatti, Perin in Toroš iz Medane, zadružna klet za Šmartno in Kojško.

Uprava Ritterjevih posestev iz Monastera je razstavila svoja vina v posebnem šotoru.

Z Goriškega je bilo na razstavi okrog 400 steklenic, postavljenih v lepo piramido, kakor kaže slika. Tudi na poskuševališču so dosegla naša vina priznanje.

Neposrednih trgovskih uspehov ni mogoče zabeležiti mnogo. Poudariti pa moram, da je že to precejšen korak naprej, da so se naša vina na razstavi uveljavila. To nam daje opravičeno upanje, da bo bodoče v tem pogledu še boljše. Leđ je pač sedaj prebit.

Eno ugotovitev od svoje strani moram tu navesti: Dobri vinorejci in kletarji niso vedno mali vinogradniki. Urad za kmetijski potovalni pouk ima na tem polju obsežno in hvaležno nalogo: širiti med vinogradniki poznavanje modernih in umnih načel pri pridelovanju vin.

Sadjarstvo.

Ušaj Just:

SMOLIKAVOST IN KODRAVOST,
BRESKVE.

Breskev je podvržena mnogim boleznim. Nekatere od teh bolezni so tako škodljive, da povzročijo tudi popolno posušenje obolelega drevesa.

Najhujša bolezen breskve je smolikavost. Tej bolezni so najbolj podvržene one breskve, ki rastejo v hladnih, vlažnih, na železu in dušika bogatih ilovnatih tleh. Posebno pa pospešuje to bolezen naglo menjanje vremena, ko hladnim deževnim dnevem sledijo večkrat solčni in vroči dnevi. Smolikava postanejo rada tudi ona drevesa, ki so bila preveč obrezana, ali pa ki so drugače zadobila rane na lubadu.

Proti smolikavosti pomaga gnojenje z apnenecem, ki ga potrosimo v jeseni okoli drevesa v množini od 1 do 3 kg na drevo. Rane na deblu je izprati s kison in jih nekoliko narezati. V to svrhu se potegnejo z ostrim nožem do lesu globoke zareze čez rano. Ko potem poneha teči smola iz rane, jo zamažemo s cepilnim voskom.

Smolikavim drevesom se ne sme nikdar pognojiti z močnimi dušičnimi gnojili, kako je straniščenica, močna gnojnica, čilski soliter i. t. d.

Druga bolezen je kodravost listja. To bolezen povzročujejo listne uši in neka posebna glivica, ki jo v znanosti imenujemo *Exoascus deformans*. Ista glivica povzroča, da češplje »gredo v rožičke«.

Listne uši se kaj radi pojavijo v onih letih, ko se vreme večkrat menja. Če solčnim dnevem sledijo večkrat in naglo hladni dnevi, zastane v listih sok in listi, zlasti oni v vršičkih, začnejo izlučati sladki sok. Ta sladki sok gre v slast listnim ušem, ki se potem v teh ugodnih razmerah silno razmnožijo. Vsled vboda in srkanja soka, se potem listi zgubajo in te gube služijo potem ušem kot skrivališča. V teh gubah jih je težko doseči in zato jih moramo pokončevati prej, dokler se preveč ne razmnožijo in prej, kakor se listi zgubajo. Proti listnim ušem je potrebno škropiti z mešanico od 50 g tobačnega izvlečka, 300 g navadne sode, in 50 g petroleja in petih litrov vode. Zelo dobro sredstvo je tudi arzenski apnenec, ki se prodaja pod imenom »Azol«. Ta prah je hud strup.

Če pa to bolezen povzročujejo goščenjavne glivice, moramo za škropljenje rabiti sredstvo imenovano »Kalifornit«. Močno obolele vršičke je porozati in jih sežgati.

Splošno kmetijstvo.

P. G.:

LAŠKA RDEČA DETELJA.

Najvažnejša izmed krmskih rastlin, ki se sejejo v jeseni, je na vsak način laška detelja, inkarnatnica ali pri naših tudi svinjska detelja zvana. Ta detelja se zadovolji z vsako zemljo, ter daje izmed vseh rastlin, ki se uporabljajo za zeleno krmo, najbolj tečno in največ krme. Ta rastlina spada v vrsto metuljnic in ima kot taka, poleg prej naštetih lastnosti, še to dobro lastnost, da sprejema potrebni dušek in ozračja. Vsled te poslednje lastnosti se uporablja ta rastlina ne le za pri-

delovanje zelene klaje, ampak tudi za zeleno gnojenje, kajti, če se zelena inkarnatnica zakopa ali podorje, spravijo se z njo v zemljo dušičnate redilne rastlinske snovi.

Navadno se seje laška detelja na njive, obsajene z vrstami iz trt ali pa iz murv, seje se tudi med turšico, posebno pa med činkvantin. Malokdaj se seje laška detelja sama zase, dasiravno bi se to dobro izplačalo, kajti pridelalo bi se prav gotovo mnogo več pa tudi boljše piče.

Kar se tal tiče, ni ta detelja, kakor že zgoraj omenjeno, prav nič izbirčna. Ona

uspeva dobro celo na suhih in srednjero-dovitnih tleh; seveda ji ugaja najbolj sred-nje zvezna in takšna zemlja, ki vsebuje precejšnjo množino apna in takšna, na kateri voda ne zastaja.

Da se zemlja za njo pripravi, ni tre-ba bogve koliko truda. Če je zemlja rahla, zadostuje, da jo kar pri vrhu dobro zrah-lijamo, ako je pa zemlja bolj zvezna, potem se mora seveda na vsak način precej glo-boko prerahljati s kakim modernim plu-gom.

Ako hočemo pridelati kolikor mogoče obilo krme, potem pa moramo zemljo do-bro pripraviti.

Ko je oranje dokončano, naj se njiva dobro z brano povleče, da se vse kepe do-dobra razrušije.

Za laško deteljo je treba uporabiti na vsaki način le umetna gnojila.

Priporoča se vzeti za vsak ha površje ne po 4 do 4½ stota superfosfata in 4 do 4½ stota kajnita. Namesto kajnita se vza-me lahko 120 do 160 kg 40% kalijeve soli. Umetna gnojila se morajo raztrositi na vsak način pred preoravanjem.

Da se doseže ugoden uspeh, je treba poskrbeti za to, da se vseje seme o pravem času, a gledati je treba tudi na to, da se vzame primerno seme.

Mnogi kmetovalci imajo to navado, da sejejo to deteljo prav zgodaj, kar seve-da ni pravilno. Ako se namreč poseje se-me že sredi poletja, ter je zemlja količkej vlažna, izkali detelja v kratkem: Ako na-stopi potem suša, setev uvne in morda celo usahne. Če bi detelja usahnila docela, ostala bi pa preredka in takšno deteljišče da premalo dohodka.

Pripomniti treba, da se prenaša rdeča detelja lažje mrzloti nego sušo. Zato se priporoča, naj se nikakor prezgodaj ne se-je. Najboljši čas za sejanje te detelje so zadnji dnevi avgusta ali prvi dnevi sep-tembra meseca.

Da se doseže ugoden uspeh, odločuje tudi to, kakšno seme smo vzeli za setev.

O tem pa v prihodnji številki.

Štrekelj Josip:

DETELJA.

V unnem kmetovanju obstoja kolo-barenje, v katerem je všteta tudi detelja. Ta izboljša (obogati) zemljo na dušiku, uniči mnogovrstni poljski plevel, pride-lek pa dviga živinorejo.

Pri nas se je udomačila v prvi vrsti nemška ali večna detelja (medicaga sati-va), štajerska triletna (trifolium pratense) in enoletna laška (trifolium incarnatum.)

V drugem letu daje detelja največji pridelek, ki se pa potem manjša, z ozi-rom na lego in zemljo. Čeravno nosi nemška detelja ime večna, naj se ne pu-sti v najboljšem slučaju nad 4 leta, ker je kasneje toliko izumre. Na deteljišče se še naseli različni travniški plevel, ki ne donša zadostnih dohodkov.

Razen za govedo in konje je štajer-ska triletna, sveža, izvrstna krma za prasi-če, zlasti, kadar nam na polji manjka druge zelenjave. Koliko časa prihraniš z nabiranjem živeža za prasiče, ako imaš deteljo pri rokah!

Deteljo sejemo navadno na ječme-novo njivo, ker oves preveč izčrpa zem-ljo. Koristno je to, ker žito varuje mlado nežno deteljo pred solčnimi žarki, ko-ristno je tudi, ker dobimo v prvem letu dohodek zrnja in slame. Ob setvi naj bode zemlja razsipna in nekepasta, si-ker deteljno seme med kepami ne skali. Podkopljemo ga najboljše in najhitreje, da popraskamo setev z vilami in ako je valjar pri rokah, še setev povaljamo.

Kdor ni pridelal semena doma, naj ga kupi pri zanesljivi tvrdki, to je pri Slovenskem kmetijskem društvu v Go-rici, ki je kaljivo in čisto predenice (glem.)

Za en hektar (10.000 m²) zadostuje 16 do 20 kg, ali za 1 m² 1,6 do 2 grama semena. Opazujem namreč, da naši ljud-je kupujejo po trgovinah deteljno seme, ki je staro, nekaljivo in največkrat pre-denično, pa tudi v preveliki množini, in ker s tem zametajo denar, sem napisal te vrstice.

Poravnajte naročnino za "Gospodarski vestnik."

Vojna odškodnina.

ZNIŽANJE KOLIČNIKA.

V 3. številki letošnjega »Gospodarskega vestnika« smo poročali o višini količnika, ki je veljal v raznih dobah. Da izpopolnimo dotični članek, moramo danes pripomniti, da znaša količnik od 15. maja 1924 dalje 400% predvojne cene.

Kakor vidimo, gre povisek predvojnih cen hitro navzdol, prehitro. Svetujemo onim, ki še odlašajo z zidanjem, naj podvzajajo, da ne bodo v tem pogledu po lastni krivdi tepeni.

PO KAKŠNI CENI SO BENEŠKE OBVEZNICE?

Beneške obveznice so dosegle meseca junija že ceno 92%. Popraševanje po njih je bilo veliko. Koncem junija se jim je cena pričela nižati. In to stanje traja še dalje. Ob koncu julija so se dobile te vrednotice po 84%. Dočim so se junija banke trgale za nje, jih je danes le bolj s težavo spraviti v denar. Upanje pa je, da se njihova cena ob priliki žrebanja zopet dvigne.

M. A.:

Raba in pomen Thomasove žlindre.

Kaj je Thomasova žlindra?

Skoraj v vseh železnih rudah, ki jih dobivajo po raznih evropskih deželah, je toliko fosfora, da so jih vsled tega prejšnje čase težko podelovali v jeklo. Anglež Thomas pa je iznašel poseben način, da se fosfor izpravi iz surovega železa. Pravimo mu na kratko »Thomasov način«. Po tem načinu se surovo železo raztopi, vanj se umetno napelje obilo zraka. In ta izpreminja fosfor v fosforovo kislino. Preden pa se začne železo topiti, denejo v topilnike k surovemu železu določeno množino živega apna, in sicer na 100 stotov surovega železa kakih 15 stotov živega apna. Ob topljenju železa se nastajajoča fosforova kislina takoj veže z apnom v fosforovokislino apno ter se to obenem s kremikovokislino apnom ter z nekoliko železnega oksida nabira kot raztopljen žareča žlindra na očiščenem jeklu. To je Thomasova žlindra. Ohlajena in zmleta Thomasova žlindra se prodaja za gnojilo, ki ga danes že povsod poznajo in čigar dobrota se splošno pripoznava.

Zakaj je Thomasova žlindra dobro gnojilo?

Thomasova žlindra je v prvi vrsti fosforno gnojilo. Potem pa je v nji še kakih 50% porabnega apna. Fosforova

kislina Thomasove žlindre se ne topi v vodi, kakor fosforova kislina v superfosfatu. Zato prve čase niti mislili niso, da bi mogla izdatno koristiti. Šele številni poskusi so strokovnjake prepričali, da je fino zmleta Thomasova žlindra res *izborna fosforno gnojilo*. Da pa se fosforova kislina v Thomasovi žlindri lahko topi, da torej dobro učinkuje, je vzrok to, ker je notranji ustroj fosforovokislega apna v Thomasovi žlindri tak, da lahko razpada. Del fosforove kisline je namreč vezan na štiri dele apna, dočim v drugih fosfatih hodi del fosforove kisline na tri dele apna. Tudi prav slabe kisline in pa kisli sokovi, ki jih izločajo rastlinske korenine, morejo raztopiti fosforovo kislino v Thomasovi žlindri. Zato tudi vrednost fosforove kisline v Thomasovi žlindri določajo s citronino kislino. Koliko je vreden ta način preiskovanja, naj pokažejo naslednji uspehi tozadevnih poskusov:

Thomasova žlindra: Raztopnost fosforove kisline v citronini kislini: Pridelek:

1	100,0%	100,0
2	88,2%	90,3
3	71,5%	74,1
4	57,8%	60,2
5	37,1%	38,5
6	22,8%	16,0

Iz tega je ravidno, da sta raztopnost fosforove kisline v citronini kislini in pa njeña moč domalega popolnoma enaki. Kmetovalci naj torej ne kupujejo Thomasove žindre, ki od svoje fosforove kisline nima vsaj 80% raztopne v citronini kislini. Naši prvi kmetijski kemiki pravijo, da je v citronini kislini raztopna fosforova kislina Thomasove žindre tako izdatna in toliko vredna, kakor v vodi raztopna fosforova kislina superfosfata. — Izdatnost Thomasove žindre pa še to povečuje, ker je v njej do 50% lahko raztopnega apna, torej skoraj v istem razmerju, kakor se fosforova kislina in apno nahajata v rastlinah. — Če pa se obe rastlinski hranilni snovi dajeta rastlinam v tako ugodnem razmerju ter lahko raztopni, potem se ne bomo čudili, da povsod veliko več pridelujejo, kjer rabijo res dobro Thomasovo žindro. Žal, da ponekod izpečavajo tudi manj vredno ali celo ponarejeno Thomasovo žindro. Zato naj opozorimo, da se Thomasova žindra, zajamčeno čista in brez vsake tuje primesi prodaja pri Slovenskem kmetijskem društvu v Gorici in Tržaški kmetijski družbi v Trstu, ki za blago jamčita.

Kaj in v kakšni zemlji naj se rabi Thomasova žindra?

V prejšnjem odstavku smo opisali, kako lahko se topi fosforova kislina Thomasove žindre in kako vsled tega hitro deluje. Raztopno fosforovo kislino Thomasove žindre rastline lahko užijajo.

Izprva so mislili, da mora Thomasova žindra dolgo časa v zemlji ležati, da se laže topi. To pa ni resnično. Zato tudi *ni res* — kakor menijo še nekateri — da se mora Thomasova žindra *rabiti le jeseni*. Rabimo jo lahko prav tako tudi spomladi. In na tisoče je izkušenj iz vseh dežel, ki dokazujejo izdatnost Thomasove žindre pri pomladnih setvah. Celo na glavo so ozimini gnojili s prav dobrim uspehom pozimi in spomladi. To je tudi umevno. Saj trosijo na travnikih Thomasovo žindro tudi kar povrh ter dosežajo izbornih uspehov.

Na vprašanje, kdaj naj se rabi Thomasova žindra, odgovarjamo nakratko, da vselej, kadar gospodarske razmere to dopuščajo. Na travnikih in pašnikih je priporočljivo rabiti Thomasovo žindro takoj po prvi košnji poleti, ali pa jeseni po drugi košnji. Sicer pa se lahko rabi še vso jesen in zimo, kadar je vreme zato. Potem tudi spomladi, ko poneha mráz. Na polju zadošča, če se Thomasova žindra raztroši in podorje jeseni ali spomladi, ali pa če se potroši na preorano njivo ter se potem podvleče.

Da se more rabiti Thomasova žindra v vsaki zemlji, je razvidno iz tega, kar smo doslej izvedeli o tem gnojilu. Saj njen učinek ni odvisen od zemlje. Izprva so mislili, da je Thomasova žindra posebno gnojilo za peščeno zemljo. Številne poskušnje in dejanske izkušnje so nas pa prepričale, da Thomasova žindra mnogo izda tudi na boljši, n. pr. na ilovni zemlji. (Dalje.)

Kmetijski pouk.

KMETIJSKA NADALJEVALNA ŠOLA V LOKAVCU PRI AJDOVŠČINI.

V nedeljo 29. jun. 1924 se je zaključil II. tečaj kmetijsko-nadaljevalne šole v Lokavcu. Sklepu so prisostvovali odposlanci urada za kmetijski potovalni pouk v Vidmu gg. vitez Morelli de Rossi, predsednik urada za kmetijski potovalni pouk, zastopnik vlade gr. uff. Rubini, ravnatelj vitez Marchettano, dr. Toniz-

zo, podravnatelj istega urada v Gorici, agr. inženjer Velicogna, voditelj urada v Ajdovščini, župan Čibej s celokupnim starešinstvom in veliko število gospodarjev-domačinov.

Šolski vodja Paljk pozdravi navzoče in poda nato podrobno poročilo o delovanju šole. Povdarja nujno potrebo, da se te ustanove ohranijo v prid kmetijskemu stanju tudi v bodoče.

Kmetijsko nadaljevalno šolo v vsa-

ko občino! — To bodi zahteva sedanje ga časa. Potom iste si bomo izobrazili našo mladino v vseh panogah splošnega in strokovnega kmetijskega pouka.

Navzoči so z odobravanjem sledili poročilu in obljubili svojo pomoč tudi v bodoče.

Nato je priporočal g. voditelj ustanovitev gospodinjsko nadaljevalne šole za dekleta, ki naj deluje za poklicno izobrazbo ženskega naraščaja v istem smislu kot kmetijska nadaljevalna šola za fante. Tudi v tej šoli bodi pouk dvoleten. Vršiti naj se redno v zimskem času. Razširi pa se lahko tudi na poletni čas, kar je važno zlasti za potrebe praktičnega pouka. V teh tečajih naj bi se obravnavali zlasti oni predmeti, ki zadevajo naše kmetско ženstvo, kakor:

gospodinjsko spisje in računstvo, hišno gospodinjstvo na kmetih, nauk o živilih, sestavine in redilna vrednost živil, glavna navodila za pripravljanje različnih iedil, konserviranje sadja, vrtnarstvo, perutninarstvo, mlekarstvo, ročna dela, materinstvo, skrb in negovanje dojenčaka i. t. d.

Želeti je, da se že to jesen ustanovi poleg kmetijske tudi gospodinjska nadaljevalna šola.

Omeniti je še, da poseduje kmetijska nadaljevalna šola obsežno drevesnico, kjer je vsajenih že nad 3000 drevesc. Vse oskrbovanje je v rokah šolske mladine, ki se pod vodstvom g. voditelja praktično vežba v vseh potrebnih opravilih umnega sadjarstva.

Davki in pristojbine.

DAVČNI ZASTANKI.

V 3. številki letošnjega letnika smo obsirnejše poročali o davčnih zastankih, ki jih bo moralo naše ljudstvo plačati. To ni povsem pravično, ako se upošteva, da so bili naši kraji po večini opustošeni in razbiti po vojni, ljudstvo pa raztepeno na vse vetrove. V ostalih delih furlanske pokrajine in tudi po nekaterih drugih krajih vlada v tem oziru ni postopala tako strogo. Spregledala je marsikaj. Naši revni ljudje pa dobivajo sedaj pozive, naj poravnajo zastanke, ki so hudo visoko odmerjeni. Od kod naj vzamejo, ko je že drugih rednih bremen več kot dovolj?

Nekatere ugledne organizacije in osebnosti v deželi so v zadnjem času posredovale pri finančnem ministrstvu za odpis davčnih zastankov. A uraden odgovor je: rezek *ne*, češ, da je vlada že s tem priznala ugodnosti našim davkoplačevalcem, ker ne zahteva od njih poravnave zastankov ne enkrat, temveč v obrokih.

Svoje poslednje upe stavimo še na uvidevnost novega podtajnika v finančnem ministrstvu, ki dobro pozna resnični obupni položaj pokrajine.

Danes pa moramo že pribiti: če se bodo zastanki res z vso strogostjo pobirali, potem pojde marsikje in marsikatero gospodarstvo hitro na rakovo pot in v pogin. In to vendar ne more biti v interesu države!

POPRAVA NAPOVEDI ZEMLJIŠKEGA DOHODKA.

»Gospodarski vestnik« je v svoji 5. letošnji številki objavil članek: »Poprava davčnih napovedi«, ki pravi med drugim tudi sledeče:

»Kar se tiče poprav davka na zemljiški dohodek, se letos v novih pokrajinah ne bodo sprejemale prošnje za popravo že odmerjenih svot. Te pridejo na vrsto še le s 1. majem 1925. Poprave v tem pogledu pa pridejo v poštev še le s 1. januarjem 1926.«

Ta informacija, ki so jo ponatisnili tudi drugi slovenski časopisi, je bila takrat popolnoma pravilna. Kr. odlok z dne 30. decembra 1923 št. 2952 in »Krožnica finančnega ministrstva z dne 22. januarja 1924 št. 194 Div. 3 določata v tem oziru točno ono, kar je Gospodarski vestnik, in za njim drugi časopisi, pisali. —

Kr. odlok z dne 22. maja 1924 št. 804, s katerim se je davčna zakonodaja kraljevine raztegnila na ozemlje na novo priključene Reke, pa pravi v členu 9. in 15, da se morejo v Julijski krajini in Tridentinski krajini vlagati v dobi od 1. maja do 31. julija 1924 tudi prošnje za popravilo davka na zemljiški dohodek. In ker ni najbrže nikdo pričakoval da bi odlok, ki se nanaša na Reko, vseboval predpise tudi za naše pokrajine, so oblasti in tudi drugi činitelji s prva prezrli ta predpis. Še le krog polovice julija 1924, in ponekod še pozneje, je pristojno oblastvo izdalo nova navodila.

Iz tega sledi, da je bilo poročanje »Gospodarskega vestnika« meseca maja

1924 popolnoma v zmislu zakonitih, takrat veljavnih predpisov.

V zadnji številki nam ni bilo več mogoče priobčiti novih odredb. Upamo pa, da kljub temu ne bo nikdo trpel kake škode, ker je naše dnevno časopisje, deloma tudi po naši zaslugi, še pravočasno obvestilo javnost o novih ukrepih. Povdariti pa moramo, da nismo bili vajeni, da bi se tako važni roki, kakor so ravno oni v davčnih zadevah, izpreminjali kar čez noč, ne da bi se javnost po pristojnih oblastih takoj poučila o njih.

To v pojasnilo vsem prizadetim, da ne bo nikjer govora o krivem poročanju v tem vprašanju.

Vprašanja in odgovori.

Št. 34. — F. J. v N. — Vi pišete: Naprošam blagohotno pojasnila v sledeči zadevi:

Zemljiški posestnik je l. 1921 dne 23. avgusta odstopil svojemu sinu premoženje, obstoječe iz nepremičnin in premičnin, kar je registracijski urad v P. sam cenil in sicer: nepremičnine na L 31.000, premičnine na L 4.000. in mu od tega dostavil plačilni nalog za pristojbine v znesku L 1180,15.

Znesek L 31.000 je obdavčen z $1\frac{1}{2}\%$ = 465, 25% doklade = L 116,25 od L 4000 (stopnja III) = L 40.

Dedščina hčerana, oziroma sestram, ma dediča, ki jo mora isti plačati in sicer v zneskih 2×10.000 L in 7.000 L, so tudi obdavčene z $1\frac{1}{2}\%$ kar zneske L 405 od skupnih pristojbin L 1.026,25 plača še 15% invalidne doklade, kar znaša gorenjih L 1180,15.

Prosim ali je to upravičeno in je-li sin primoran plačati tudi za sestre? V nasprotnem slučaju: kaj mu je ukreniti? Ker se ti slučajji ponavljajo, prosim pojasnila na moj naslov ali pa v »Gospodarskem vestniku.«

V odgovor sporočamo sledeče:

1. Odstotki pristojbin — njihova višina — so pravilno odmerjeni.

2. Ker znaša vrednost zapuščine 35.000 lir, od katerih odpade 27.000 lir

na sestri, bi moral plačati glavni dedič pristojbine le od ostalih 8000 lir, ne od vseh 35.000 lir. Kakor poročate Vi, pa se je odmerila pristojbina od zneska $35.000 + 27.000 = 62.000$ lir, torej za 27.000 lir preveč.

3. Glavni dedič ni dolžan plačati pristojbine za dote, določene sestram. Po zakonu morajo sestre te pristojbine same poravnati, ako ni v oporoki drugače določeno.

Za popolnoma izčrpen odgovor pa bi morali imeti na razpolago cel zapuščiški spis, ker je odmera pristojbin v veliki meri odvisna od dneva smrti. Sicer pa smo vedno pripravljeni na vsa nadaljna pojasnila, ako so Vam še potrebna.

Št. 35. Ž. F. v M. — Vprašanje: Pri nas se je pri mnogih kmetih pojavila na grahu, neka vrsta zelenih uši, ki grozi vse zatreti. Množi se jako hitro. Njena velikost je več ali manj podobna pšeničnemu zrnu. Objeda samo mlade poganjke in največ pri vrhu rastline. To se ponavlja že tretje leto. Če se golazen ne pokonča že sedaj, se pozneje namnoži kar na milijone.

Prosim torej gotovega pojasnila, s čim in kako se ta mrčes zatreti.

Odgovor: Iz Vašega pisma bi sledilo, da so grah napadle navadne rastlinje

ske uši. V njihovo zatiranje vzemite trtno škropilnico in poškopite ves grah s tekočino, ki jo napravite na sledeči način: V mirodilnici kupite kasijeve trske (italijansko: legno di Quassio). Za sto litrov vode zadošča 1.25 kg teh trsk. Sprava denite trske v približno 10 litrov vode, kjer naj se močijo vsaj dvanajst ur zaporedoma. Potem vse skupaj dobro prekuhajte. Ko ste to izvršili, nalijte v primerno posodo 100 litrov vode, napolnite čez odprtino kos platna in vlijte prekuhano zmes nanj, da se dobro precedi v vočo v posodi. Nato dodajte tej tekočini še 2.50 kg mazavega mila (sapone nero), ki ga tudi dobite v mirodilnici. Milo dobro zmečkajte in v vodi dobro premešajte. S to tekočino poškopite vse napadene rastline. Če je listje že zvito, vtaknite celo takšno vejico v tekočino. Pravilno pripravljena tekočina pomori vse uši, rastlinam pa ne škodi.

Št. 36. — P. O. iz V. — Vi prašate: Neki moj dolžnik mi je v varstvo posojene svote izstavil »in bianco« nekaj menic že pred poldrugim letom. Ali so te veljavne? Kdo je upravičen označiti na menicah dospelost?

Odgovor: Menice »in bianco« so veljavne. Morajo pa biti kolekovane z dvojno pristojbino. Dospelost označi, kedor poseduje menico. V Vašem slučaju, Vi in sicer na dan, ki ga sami želite.

Št. 37. — F. R. iz R. — Vi prašate: Koliko časa ostane že napravljena raztopina modre galice z apnom uporabna

za škropljenje trt, ne da bi se zmanjšal njen učinek?

Odgovor: V tem oziru ne vznemirjajte se. Bakrena raztopina ohrani svoj učinek skozi več dni. Kljub temu pa je priporočljivo, da si vsak trtoorejec pripravi galično raztopino takrat, ko jo rabi, ter da že pripravljeno poškopri v najkrajšem času. In to tudi, če žuga ploha, ki takoj opere trtno listje, ker tudi v tem slučaju ni škropljenje zaman. Če pa raztopina stoji tudi le malo časa na miru, jo morate vsakokrat pred vporabo dobro premešati.

Št. 38. — F. R. iz M. — Vi prašate: Imam deteljišče, na katerem raste vse polno plevela in drugih trav, ki žugajo uničiti in zatreti vso deteljo. Kako naj postopam, da očistim deteljišče teh škodljivih in manjvrednih rastlin?

Odgovor: Večkrat se pojavijo na deteljiščih trave, ki niso sicer povsem brez redilnih snovi kot piča, a škodujejo v vsakem slučaju detelji; povzročijo, da detelja opeša mnogo pred običajnim časom. Da uničite ali vsaj omejite rast detelji škodljivih rastlin, morate že po zimi večkrat in dobro prebrati deteljišče. Spomladi pa morate zgodaj kositi, da ne moreta ne trave ne plevel dozoreti in raztrsti na novo svojega semena po deteljišču. Na ta način se posreči, da dobi detelja premoč nad škodljivimi in manj vrednimi rastlinami in da jih potem s svojo raščo za-
duši.

D r o b i ž .

Za razstavo v Tolminu, ki se otvori 17. avgusta, je N. V. kralj poklonil veliko zlato svetinjo. Svetinjo dobi oni razstavljalec iz soške doline, ki se najbolj izkaže s svojimi razstavljenimi predmeti.

Tečaj za cepljenje sadja. — Urad za kmetijski potovalni poduk v Gorici od nosno njegov sadjarski in vinorejski oddelek priredi dne 4. in 5. avgusta 1924 javna predavanja s praktičnim razkazovanjem o cepljenju sadja v Gorici v prostorih nekdanje deželne slovenske kme-

tijske šole. Pričetek oba dneva ob 9. uri zjutraj. Vstop prost.

Tečaj za vrtnarje. — V Trstu se bosta tekom leta vršila dva tečaja za vrtnarje, ki bosta trajala vsak približno 8 tednov. Tečaje priredi Zavod za pospeševanje male obrti v Trstu.

30% na znižana prevoznina za vino na državnih železnicah je podajšana do 30. septembra 1924. Znižanje velja za prevoz vina, kakor tudi za vračanje prazne posode.

Podaljšanje železnice Ajdovščina

Logatec obeta postati v doglednem času dejstvo. Goriška trgovska zbornica in drugi činitelj napenjajo vse sile, da bi se ta proga čimprej zgradila. Načrt je pričel zanimati tudi širšo javnost. Tudi vojaški krogi mu niso nasprotni. Upanje bi bilo torej, da še naš rod dočaka gradnjo te važne proge.

Omejitev razpolaganja z nepremično imovino v obmejnih krajih novih pokrajin. — Izšel je poseben zakonski odlok, ki obširno govori o tem vprašanju. Ker zadevajo nekatere njegove določbe v živo naše ljudstvo, bomo še obširneje poročali o njem (kr. odlok z dne 23. maja št. 1122 U. l. št. 170).

Združitev razkosanih zemljišč so merodajne osebe začele resno pretresovati. Zadeva je važna tudi za naše kraje, ker tudi pri nas povzroča prevelika raztresenost zemljišč enega in istega poljedelca veliko škodo. Sicer pa velja za naše kraje še deželni zakon o zložbi poljedelskih zemljišč, ki vsebuje obširne določbe v tem pogledu.

Dolgoročna zemljiška posojila invalidom. — Vlada je dala na razpolago 15.000.000 lir za posojila pod ugodnimi pogoji, ki naj jih dobijo revni kmečki vojni pohabljenec za nakup zemljišč za lastno obdelovanje. Posojila se bodo dajala za dobo 25 let. Pred potekom 10 let invalid ne bo mogel pod nikakim pogojem prodati zemljišča. — Po tem roku pa le, ako prej vrne celo posojilo. Pravico do posojila ima le pohabljenec, ki mu je priznana dosmrtna invalidnina. Amortizacijske letne obroke bo plačevala država (3.50%) državni podporni sklad za bojevnike (0.75%) in državni podporni sklad za vojne pohabljenec (0.75%) onemu zavodu, ki bo pooblaščen dajati posojila. Pravico do posojila imajo le pohabljenec, ki plačujejo neposrednega državnega zemljiškega davka manj kot 100 lir letno. Najvišji znesek posojila je 20.000 lir. (Kr. zakonski odlok 19. junija 1924 št. 1125, U. l. z dne 19. julija 1924 št. 169).

Dolgov odnosno terjatve zasebnikov proti Avstriji. — Vse zadeve, ki se nanašajo na ta predmet, vodi za naše

kraje izključno poseben urad pri prefekturi v Trstu (Sezione autonoma dell'Ufficio Italiano di Verifica e Compensazione). Za vsa pojasnila naj se prizadeti obračajo izključno na ta urad.

Kmetijsko-kemično poizkuševališče v Gorici. — Pred vojno je obstajalo v Gorici Kmetijsko-kemično poizkuševališče, ki je dobro poslovalo v prosep kmetijstva v deželi. Kljub vsem korakom prizadetih činiteljev se ta velevažni zavod še ni zopet otvoril. V zadnjem času pa je goriška mestna uprava začela odločno pritiskati na to, da se da Gorici njen star zavod, ker ni nikakega tehtnega razloga proti zopetni njegovi otvoritvi. Kaže, da prizadevanja bodo takrat rodila uspeh. Za uradne prostore poizkuševališča je določeno poslopje nekdanje deželne slovenske kmetijske šole na Tržaški cesti.

Trgovinska pogodba med Jugoslavijo in našo državo se je sklenila in slovesno podpisala v Beogradu dne 14. julija 1924. Po trudapolnem in večkrat pretrganem delu se je končno vendar prišlo do pogodbe, ki naj še bolj zbliža obe sosedni državi, ki sta v marsičem vezani ena na drugo. Rok pogodbe je določen na tri leta.

Za odpravo davka na vino in zemljiške dohodke so začele živahno agitacijo ugledna kmetijska udruženja v južnem delu države. Glavna njih zahteva je, naj se oba davka s početkom leta 1925 popolnoma odpravita.

Krivična odmera davka na zemljiške dohodke je dobila odziva tudi v rimskem senatu. Na vprašanje nekega senatorja je državni podtajnik finančnega ministrstva odgovoril med drugim: »Z ozirom na ogromno delo in na kratko dobo, v kateri je bilo to delo izvršeno, ni nič čudnega, da so se zgodile nekatere neenake ugotovitve. Radi tega so dobili davčni upravitelji nalog, naj uradoma izvršijo sporazumno z davkoplačevalci potrebne poprave.«

Prvovrstno THOMASOVO ŽLINDRO na drobno in na debelo ima v zalogi Slovensko kmetijsko društvo v Gorici.

Čebelarški vestnik.

ČEBELARJEM NA TOLMINSKEM.

Dne 17. avgusta 1924 se otvori v Tolminu razstava, ki naj pokaže, kaj ima in kaj zmore prebivalstvo na Tolminskem. Ker bo ta razstava za vse stroke gospodarstva, zato pozivam in prosim vse čebelarje na Tolminskem, da se iste kot razstavljalci za gotovo udeležimo. Razstavimo med, vosek, razne sisteme panjev, obljudenih in praznih, razno čeb. orodje in sploh vse ono, ki spada v to stroko!

Razstavljalci naznanite podpisane mu čimprej, kaj nameravate razstaviti!

Sv. Lucija, dne 20. julija 1924.

Josip Rakovšček.

Gč.:

OBDAČENA ČEBELOREJA.

Z uvedbo davka na premakljivo imovino, ki je stopil v naših krajih v veljavo s 1. januarja 1924, je nastala nevarnost, da bodo čebelorejci tudi v tem pogledu udarjeni. Ni dovolj, da mora čebelar, ako hoče spraviti svoj medeni pridelek na trg, plačati zanj užitnino. Ne! Čebelar naj plača od svojih panjčev še posebne prispevke državi pod naslovom »davek na premakljivo imovino.« Ker je ta davek stopil v veljavo v starih pokrajinah države že s 1. januarja 1923, so njegove neprijetne posledice čebelarji teh pokrajin že občutili na svoji koži. Značilno pri tem je tudi to, da pri odmeri tega davka niso vse davčne poslovalnice enako postopale. Ta neenakost je rodila od strani čebelarjev še večji in tudi utemeljen odpor, deževalo je ugovorov in pritožb od vseh strani. Posledica tega je bila posebna okrožnica, ki jo je izdalo finančno ministerstvo na vse podrejene višje nadzornike neposrednih davkov. Okrožnica povdarja velik pomen čebelarstva za razvoj poljedelstva sploh, vsled česar se

mu mora dati vsa podpora in omogočati razvoj, ne pa mu delati ovir. Priporoča se davčnim organom, naj kolikor možno prizanesljivo in umerjeno postopajo pri tem obdačenju čebelarjev.

Izrecno pravi ministrstvo sledeče: »Čebeloreja pomeni v davčnem oziru le malo za državno blagajno. Njena važnost je velika v prvi vrsti s poljedelškega stališča, ki zahteva za se kolikor možno velik razmah čebelarstva. Ni torej umestno, da bi ga ubijali s pretiranimi davčnimi bremenimi.

Sicer pa so pri davku na zemljiški dohodek tako že všteti vsi dohodki, izvirajoči iz obrti, ki imajo svoj neposreden izvir v zemlji, le če obsežnost teh obrti ne presega donosnosti zemljišča in če te obrti vsled uporabe sredstev in večjih glavnic nimajo znakov posebne samostojne obrti, ki nima nič skupnega s kmetijskim obratovanjem.

Davku na premakljivo imovino je čebelarški dohodek podvržen le tedaj, če se čebelarstvo opravlja kot obrt z modernimi sredstvi, ki zahtevajo precejšno glavnico ali pa kadar čebelar nima lastnega zemljišča, ali, če ga tudi ima, pa ga ne obdeluje sam. Toda tudi v takih slučajih naj davčne poslovalnice ne bodo prestroge in naj uvažujejo pomen čebeloreje za poljedelstvo sploh.«

Opozarjamo na to vse čebelarje, da se bodo znali braniti v slučaju, ako bi davčne poslovalnice v naših krajih delale enake pretirane obdačenje, kakor v starih pokrajinah.

ROPANJE.

Zdaj proti jeseni, ko je ponehala paša in ko cvetijo robidnice, se pojavi pogostoma ropanje. Gladne čebele ne ropajo, ampak ropajo navadno one družine, ki imajo za zimo premalo medu v panju. Včasih se je mislilo, da se nekatere čebele posebno vdane ropanju. Kot

izrazite roparice so veljale gole, črne čebele; češ, da jim v obrambi čebele popu-
lijo dlako. Te onemogle revice, ki jih o-
stale čebele vsled strogega špartanskega
reda ne puščajo rade nazaj v panj, je
mrasikateri čebelar krivično sodil in ob-
sodil.

Zrtev ropanja so navadno šibki in
brezmatični panji. Šibke družine se vsled
pomanjkanja čebel ne morejo vbrantati
roparic, brezmatični so pa brezbrizni in
nimajo volje za brambo. Takih družin
naj čebelar torej ne trpi v svojem če-
belnjaku. S tem bo svoje panje naj-
lažje obvaroval ropanja.

V čebelnjakih, kjer je ropanje že
začelo, ne napadajo roparice samo slabi-
čev, ampak pridejo tudi na močne dru-
žine, čim so jim slabiči podlegli in izčr-
pane njih zaloge medu. Močne družine
pa se postavijo roparicam v bran. Pri
tem nastane medsebojno klanje in žr-
tev ne manjka niti na eni in niti na dru-
gi strani.

Čebelar, ki je opazil ropanje v svo-
jem čebelnjaku, naj nemudoma odstra-
ni napaden panj in naj ga odnese vsaj
pol ure hoda od čebelnjaka proč. Tu naj
ostane panj nekaj dni. Na mesto od-
stranjenega panja, naj se postavi pra-
zen panj. V ta panj se zaženejo ropar-
rice, a ker ne najdejo nič v njem, se vr-
nejo domov. Iz previdnosti pa zožaj
ostalim panjem žrela.

Takoj v začetku, čim se je ropanje
pojavi, pomaga tudi zožanje žrela in
namazanje izletišča s česnikom, čebulo
ali z drugimi smrdečimi snovmi. Ko se
pa zavzelo ropanje že velik razmah, ne
pomaga tudi to nič. Nekateri povezejo
pred žrelo kos steklene plošče in pra-
vijo, da to pomaga in odvrne roparice.
Pisec teh vrstic je tudi to poskušal, ali
brez uspeha.

Nekateré tovarne čebelarskega oro-
dja izdelujejo tudi raznovrstne, več ali
manj komplicirane naprave za prepre-
čenje ropanja. Toda to so vse le igračke
brez nikake praktične vrednosti.

Duh po medu privabi roparice. Zato
pameten čebelar v dobi, ko ni paše, le po-
trebi odpira panje in postopa zelo
previdno, če krmi čebele v špekulativne
svrhe. Čebele je pitati le ponoči in vsako
jutro je odstraniti vse pitalnike in dru-
go posodo z medom. Posebno je paziti
na to, da se med ne razlije po tleh.

Konečno omenjam, da je prav lahko
opaziti ropanje. Roparice obletujejo dol-
go okoli panja in iščejo špranje na njem,
hoteč skozi nje priti v panj. Napadene
čebele se branijo in zato nastane klanje
pred panjem. Čebele, ki izletajo so tre-
bušaste in polne meda. Načalje smo
lahko zagotovili, da se vrši ropanje, če če-
bele ob pozni uri iz katerega panja še iz-
letajo, dočim so druge družine že davno
nehale izletavati.

Če ropajo čebele, ki so last sosed-
nega čebelarja, pojdi k njemu in prosi
ga, da odstrani za nekaj časa družino, ki
ropa. Doma potrosi odletajoče roparice z
moko in ne bo ti težko spoznati, iz kate-
rega panja prihajajo roparice. Morda
boš spoznal, da ropajo tvoje lastne če-
bele.

Ropanje je veliko zlo, kateremu je
težko opomoči. Zato pazi da ga z vsemi
sredstvi preprečiš, še predno se je po-
javilo.

IZ ŽIVLJENJA ČEBELE.

V modernem panju se lahko rodi
letno krog 200.000 čebel. Ravno toliko
jih pa tudi pogine. Delavka živi v času
počitka najdalje 9 mesecev, med delom
pa največ 72 dni. Nobena delavka ne
dočaka 1 leta starosti. In vendar je pra-
vilno negovan panj vedno dovolj obljub-
den vsled stalnega naraščaja.

Matica živi najdalj sedem let, do-
čim je usojeno trotu le največ 45 dni žive-
ljenja. Le redki so troti, ki izkoriščajo
dalj časa medeno zalogo.

**ČEBELARI! Poravnajte takoj naročnino
za svoje glasilo „Gospodarski vestnik“!**